

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1212-58

Chișinău

«18» februarie 2016

**Biroul Permanent
al Parlamentului
Republicii Moldova**

În temeiul articolelor 73 și 74 alineatul (3) din Constituția Republicii Moldova se prezintă Parlamentului spre examinare **în mod prioritar** proiectul de lege privind declararea averii și intereselor personale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.127 din 16 februarie 2016.

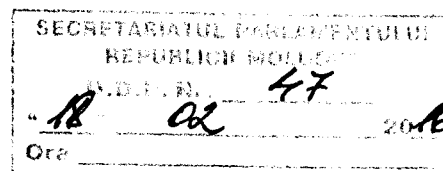
Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege - Ministerul Justiției.

- Anexă:
1. Proiectul de lege nominalizat-1 ex.
  2. Hotărârea Guvernului nr.327 din 15 februarie 2016 – 2 ex.
  3. Nota informativă.
  4. Avizul Centrului Național Anticorupție.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Ex.:T.Varatic
Tel.:022.250312

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 127

din 16 februarie 2016
Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege privind
declararea averii și intereselor personale**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind declararea averii și intereselor personale.

Prim-ministru

Contrasemnează:

Ministrul Justiției

PAVEL FILIP

Vladimir Cebotari

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****privind declararea averii și intereselor personale**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE****Articolul 1. Domeniul de reglementare și scopul legii**

(1) Prezenta lege reglementează:

a) obligația și modul de declarare a averii și intereselor personale de către subiectul declarării și membrii familiei acestuia;

b) mecanismul de control al averii dobândite de subiectul declarării și membrii familiei acestuia în perioada exercitării mandatului, funcției publice sau de demnitate publică și respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și al restricțiilor.

(2) Prezenta lege are drept scop instituirea măsurilor de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor.

Articolul 2. Noțiuni

În sensul prezentei legi se definesc următoarele noțiuni:

avere – totalitatea bunurilor subiectului declarării deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață ori aflate în posesia subiectului declarării sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință și a drepturilor și obligațiilor patrimoniale dobândite de subiectul declarării în țară sau străinătate;

concubin/concubină – partenerul/partenera de sex opus cu care subiectul declarării a locuit în ultimul an fiscal;

beneficiar efectiv – persoana fizică ce controlează în ultimă instanță o altă persoană fizică sau juridică ori persoană în al cărei nume se realizează o tranzacție sau se desfășoară o activitate și/sau care deține direct sau indirect dreptul de proprietate sau controlul asupra unui bun;

conflict de interese – situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează, ar putea sau pare a influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

diferență substanțială – diferența mai mare de 10 salarii medii lunare pe economie dintre averea dobândită și veniturile obținute de către subiectul

declarării în comun cu membrii familiei pe parcursul exercitării mandatului, funcției publice sau de demnitate publică pentru aceeași perioadă;

interes personal – orice interes material sau nematerial al subiectului declarării care rezultă din necesitățile sau intențiile acestuia, din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile cu persoane apropiate sau persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile cu organizații necomerciale, inclusiv partidele politice, și organizații internaționale, precum și care rezultă din preferințele sau angajamentele persoanei;

membru de familie – soț/soție, concubin/concubină, copil minor, inclusiv cel adoptiv și persoana aflată la întreținere;

organizație publică – orice autoritate publică (autoritate judecătorească, autoritate de jurisdicție, autoritate a administrației publice centrale sau locale, precum și autoritățile administrative din subordinea acestora, autoritate publică autonomă, instituție publică, organizație de stat, organ de stat, organ colegial cu statut de persoană juridică de drept public, organ de autoadministrare, întreprindere de stat sau municipală, societate comercială sau instituție financiară cu capital majoritar de stat;

persoană aflată la întreținere – persoana care întrunește cumulativ următoarele condiții:

a) locuiește împreună cu subiectul declarării sau este întreținută de acesta, inclusiv în baza contractului de întreținere pe viață;

b) are un venit anual ce nu depășește două salarii medii lunare pe economie;

persoană apropiată – soțul/soția, concubinul/concubina, persoana înrudită prin sânge sau adopție până la gradul IV (părinți, frați, surori, bunici, nepoți, unchi, mătuși) și persoana înrudită prin afinitate până la gradul II (cumnat, cumnată, socru, soacră, ginere, noră);

venit – orice beneficiu financiar, indiferent de sursa de proveniență, obținut de subiectul declarării și de membrii familiei acestuia, atât în țară, cât și în străinătate.

Articolul 3. Subiecții declarării averii și intereselor personale

(1) Subiecți ai declarării averii și intereselor personale sînt:

a) persoanele care dețin funcții de demnitate publică prevăzute în anexa la Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică;

b) membrii Consiliului de observatori al Instituției publice naționale a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”; consilierii consiliilor satești (comunale), orașenești (municipale), raionale; deputații în Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia;

c) membrii Consiliului Superior al Magistraturii și ai Consiliului Superior al Procurorilor din rîndul profesorilor;

d) membrii nepermanenți ai Comisiei Electorale Centrale;

e) conducătorii și adjuncții din cadrul organizației publice;

f) personalul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică;

g) funcționarii publici, inclusiv cei cu statut special.

(2) Subiecții prevăzuți la alin. (1) sunt incluși în Registrul electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale, ținut de Centrul Național de Integritate.

Capitolul II DECLARAREA ȘI CONTROLUL AVERII ȘI INTERESELE PERSONALE

Articolul 4. Obiectul declarării

(1) Subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară:

- a) veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei;
- b) bunurile mobile și imobile, inclusiv cele nefinalizate, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață ori aflate în posesia subiectului declarării, inclusiv în calitate de beneficiar efectiv, sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință;
- c) bunurile transmise cu titlu oneros sau gratuit, personal sau de către membrii familiei, către orice persoană fizică sau juridică în perioada declarării dacă valoarea fiecărui bun depășește suma de 20 000 lei;
- d) activele financiare, adică numerarul în monedă națională sau valută străină care depășește suma de 20 000 lei și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare, conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale sau ale membrilor familiei, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de el sau de membrii familiei lui, precum și alte active financiare;
- e) datoriile personale sau ale membrilor familiei sub formă de debit, gaj, ipotecă, garanție emise în beneficiul unor terți, împrumut și/sau credit;
- f) bunurile sub formă de metale și/sau pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, obiectele care fac parte din patrimoniul cultural național sau universal a căror valoare unitară depășește suma de 20 000 lei, deținute personal sau de membrii familiei
- g) colecția de artă, numismatică, filatelie, arme sau alte bunuri a cărei valoare depășește suma de 50 000 lei, deținută personal sau de membrii familiei;
- h) cota-parte/acțiuni în capitalul social al agentului economic deținute personal sau de membrii familiei;
- i) drepturile patrimoniale deținute personal sau de membrii familiei care decurg din drepturile de autor, brevete sau drepturi de proprietate intelectuală;
- j) calitatea de membru în organele de conducere, administrare, revizie sau control în cadrul unor organizații necomerciale sau societăți comerciale;
- k) calitatea de asociat, acționar sau membru în cadrul unui agent economic, al unei organizații necomerciale sau organizații internaționale;

l) contractele, inclusiv cele de asistență juridică, consultanță și civile încheiate sau aflate în derulare în timpul exercitării funcției/mandatului finanțate de la bugetul de stat, local și din fonduri externe ori încheiate cu societățile comerciale cu capital de stat;

m) calitatea de membru în organele colegiale din cadrul organizațiilor publice.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică față de averea și interesele personale ale subiectului declarării și membrilor familiei din țară și străinătate.

Articolul 5. Declarația de avere și interese personale

(1) Declarația de avere și interese personale (denumită în continuare, declarație) reprezintă un act personal și irevocabil, depusă sub formă de document electronic pe propria răspundere a subiectului declarării.

(2) Subiecții declarării sînt obligați, în condițiile prezentei legi, să își declare averea și interesele personale în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr. 1 la prezenta lege.

(3) Declarația este act public, cu excepția informațiilor prevăzute la art. 9 alin. (2) și (3), iar informațiile din declarație nu pot fi utilizate în scopuri publicitare.

(4) Responsabilitatea pentru depunerea în termen a declarației, precum și pentru veridicitatea și deplinătatea informației, o poartă persoana care depune declarația.

(5) În cazul în care subiectul declarării sau autoritatea publică competentă în domeniul controlului averii și intereselor personale a depistat că în declarație au fost introduse date incomplete sau eronate, subiectul declarării este obligat să depună declarația rectificată în termen de 30 zile de la data la care subiectul declarării a aflat sau trebuia să afle despre caracterul incomplet sau eronat al datelor din declarație sau de la data la actul de constatare întocmit în urma controlului averii și intereselor personale care a devenit definitiv.

(6) Membrii familiei sînt obligați să ofere informațiile privind averea și veniturile lor subiectului declarării, cu excepția cazului în care prezentarea acestora este restricționată de legislație.

(7) Cerința privind declararea averii și intereselor personale se include în toate procedurile sau contractele ce reglementează angajarea, alegerea sau numirea în funcția publică.

(8) Depunerea declarației de avere și interese personale nu scutește persoana de obligația depunerii altor declarații potrivit legislației în vigoare.

Articolul 6. Termenul de depunere a declarației

(1) Declarația se depune anual pînă la data de 31 martie, indicîndu-se veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei acestuia în anul fiscal precedent, bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)-m) la data depunerii declarației.

(2) În cazul angajării, validării mandatului ori numirii în funcție, după caz, declarația se depune în termen de 30 zile de la data angajării, validării

mandatului ori numirii în funcție, indicându-se veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei acestuia în anul fiscal precedent, bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)-m) la data depunerii declarației.

(3) La schimbarea funcției în cadrul aceleiași entități, prin avansare sau numirea în altă funcție, nu se depune o nouă declarație.

(4) După încetarea mandatului, raporturilor de muncă sau de serviciu, subiectul declarării este obligat să depună declarația în termen de 30 zile de la data încetării mandatului, raporturilor de muncă sau de serviciu. În declarație se vor indica veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei pentru anul fiscal curent, bunurile deținute și interesele personale prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. b)-m) la data depunerii acesteia.

(5) Subiecții declarării care, în conformitate cu legislația în vigoare, au raporturile de muncă sau de serviciu suspendate depun declarația de avere și interese personale după reîncadrarea în funcție în termen de 30 de zile, indicând în declarație veniturile obținute de acesta împreună cu membrii familiei pe parcursul întregii perioade nedeclarate, iar bunurile deținute și interesele personale menționate la art. 4 alin. (1) lit. b)-m) la data depunerii declarației.

(6) Prevederile alin. (5) nu se aplică în cazul în care suspendarea raporturilor de muncă sau de serviciu este mai mică decât un an fiscal.

Articolul 7. Depunerea declarației

(1) Subiectul declarării este obligat să depună declarația în formă electronică prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Centrului Național de Integritate, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa nr. 1 la prezenta lege.

(2) Semnarea declarației în formă electronică se realizează prin utilizarea semnăturii electronice emise în condițiile legislației în vigoare. Semnăturile electronice se vor elibera, cu titlu gratuit, subiecților declarării, în modul stabilit de Guvern.

(3) Declarația în formă electronică se consideră recepționată de Centrul Național de Integritate dacă subiectul declarării primește recipisa electronică de confirmare a acceptării acesteia, conform anexei nr. 3 la prezenta lege.

(4) În cadrul entităților în care activează persoane care, în conformitate cu prezenta lege, au obligația de a depune declarații se desemnează, din cadrul serviciului resurse umane, persoane responsabile de actualizarea permanentă a Registrului electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale.

(5) În cazul în care subiectul declarării a depistat că a introdus în declarație date incomplete sau eronate, acesta este obligat să rectifice declarația depusă. În acest caz, declarația inițială și declarațiile rectificate sînt păstrate separat prin serviciul electronic disponibil pe pagina web oficială a Centrului Național de Integritate.

(6) Dacă declarația a fost rectificată pînă la începerea controlului de către Centrul Național de Integritate, subiectul declarării este eliberat de răspundere cu condiția că datele incomplete sau eronate nu au fost introduse intenționat.

Articolul 8. Confidențialitatea informațiilor

Președintele, vicepreședintele Centrului Național de Integritate, inspectorii de integritate și personalul Centrului Național de Integritate, membrii Consiliului de Integritate cărora le-au devenit cunoscute date și informații care nu sînt publice sau care constituie secret de stat, bancar, comercial sau fiscal sînt obligați să nu divulge aceste informații în timpul exercitării funcției, precum și după încetarea acesteia.

Articolul 9. Transparența declarațiilor

(1) Centrul Național de Integritate publică declarațiile primite pe pagina sa web în termen de 30 de zile de la expirarea termenelor de depunere a declarațiilor, asigurînd accesul permanent la acestea, cu excepția datelor prevăzute la alin. (2) și (3).

(2) Nu sînt publice și constituie informație cu accesibilitate limitată datele din declarații ce se referă la numărul de identificare atribuit subiectului declarării, domiciliul și numărul de telefon al subiectului declarării, numele, prenumele, anul nașterii, adresa și numărul de identificare al membrilor de familie, adresa și numărul cadastral al bunurilor imobile, numărul de înmatriculare a bunurilor mobile, numerarul în monedă națională sau valută străină care nu face obiectul depunerilor financiare, numărul contului bancar, bunurile sub formă de metale și pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, obiectele care fac parte din patrimoniul cultural național sau universal, colecțiile de artă, numismatică, filatelie, arme, semnătura subiectului declarării.

(3) Declarațiile ofițerilor de informație și securitate și ofițerilor de investigație din cadrul subdiviziunilor cu misiuni speciale ale Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Apărării, Centrului Național Anticorupție, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, Departamentului instituțiilor penitenciare al Ministerului Justiției și Serviciului Vamal nu sînt publice, dar se transmit Centrului Național de Integritate pentru control.

Articolul 10. Controlul averii și intereselor personale

(1) Controlul averii și intereselor personale ale subiecților declarării se efectuează de către Centrul Național de Integritate în conformitate cu Legea cu privire la Centrul Național de Integritate.

(2) Controlul averii și intereselor personale ale președintelui și vicepreședintelui Centrului Național de Integritate este efectuat de către Consiliul de Integritate, conform procedurii generale aplicabile controlului averii și intereselor personale. În procesul de efectuare a controlului, membrii Consiliului de Integritate au acces la registrele de stat și alte informații necesare pentru îndeplinirea eficientă a funcțiilor Consiliului, prin accesul gratuit la platforma de interoperabilitate instituită de Guvern, și au dreptul de a procesa date cu caracter personal.

(3) Controlul averii și intereselor personale ale inspectorilor de integritate este efectuat de Consiliul de Integritate, conform procedurii generale aplicabile controlului averii și intereselor personale.

Capitolul III

CONFLICTUL DE INTERESE ȘI MODUL DE SOLUȚIONARE A ACESTUIA

Articolul 11. Principiile generale de evitare a conflictelor de interese

Subiecții declarării, în procesul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, sînt obligați să respecte următoarele principii generale de evitare a conflictelor de interese:

- a) servirea interesului public cu imparțialitate și obiectivitate;
- b) asigurarea transparenței și controlului public al activității;
- c) responsabilitatea individuală și exemplul personal.

Articolul 12. Categoriile conflictelor de interese și modul lor de declarare

(1) Subiectul declarării se poate afla în următoarele categorii de conflicte de interese:

- a) conflict de interese potențial;
- b) conflict de interese real;
- c) conflict de interese consumat.

(2) Conflictul de interese potențial reprezintă situația în care interesele personale ale subiectului declarării ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real și se declară în condițiile art. 4-7. Conducătorul ierarhic superior acordă consultanță cu privire la evitarea survenirii conflictului real ca efect al celui potențial.

(3) Conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve cereri/demersuri, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoanele apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau poate influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, funcției publice sau de demnitate publică.

(4) În cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat:

a) să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese real în care se află;

b) să nu rezolve cereri/demersuri, să nu emită un act administrativ, să nu încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, funcției publice sau de demnitate publică pînă la soluționarea conflictului de interese real.

(5) Informarea despre apariția conflictului de interese real se va face pînă la soluționarea cererii/demersului, emiterea unui act administrativ, încheierea

directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, participarea la luarea unei decizii sau luarea unei decizii și va lua forma unei declarații scrise, ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese real și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, funcției publice sau de demnitate publică.

(6) Declarația privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declarațiilor de conflict de interese, ținut conform anexei nr. 4 la prezenta lege, de către persoana desemnată de conducătorul organizației publice.

(7) Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului Republicii Moldova, deputații în Parlament, Prim-ministrul, membrii Guvernului, procurorul general, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, președintele Consiliului Superior al Procurorilor, deputații în Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia, președintele raionului, consilierii locali, primarii și alți conducători ai organizațiilor publice sînt obligați să informeze Centrul Național de Integritate imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin. (5)

(8) Centrul Național de Integritate înregistrează declarațiile privind conflictele de interese ale subiecților menționați la alin. (7) în Registrul declarațiilor de conflict de interese, conform anexei nr. 4 la prezenta lege.

(9) Președintele și vicepreședintele Centrului Național de Integritate sînt obligați să informeze imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, Consiliul de Integritate despre conflictul de interese real în care se află.

(10) Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a cererii/demersului, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, funcției sau demnității publice cu încălcarea prevederilor alin. (4).

Articolul 13. Obligațiile conducătorului organizației publice

(1) Conducătorul organizației publice este obligat:

a) să nu admită cu bună știință ca persoanele care activează în instituția pe care o conduce să-și îndeplinească atribuțiile de serviciu fiind în situații de conflict de interese real;

b) să informeze imediat Centrul Național de Integritate despre situațiile în care persoanele care activează în organizația publică pe care o conduce au admis conflicte de interese, în vederea sancționării acestora;

c) să informeze semestrial, în formă scrisă, Centrul Național de Integritate despre depistarea încălcărilor prevederilor ce se referă la conflictele de interese, indicînd încălcările depistate și măsurile întreprinse.

Articolul 14 Modul de soluționare a conflictului de interese real

(1) Soluționarea conflictului de interese real se efectuează prin examinarea situației de conflict, prin determinarea și aplicarea opțiunii pentru soluționarea conflictului de interese real.

(2) Conflictul de interese real se soluționează de către subiectul declarării, conducătorul organizației publice, Centrul Național de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz.

(3) Pînă la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii.

(4) Subiectul declarării poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin abținere de la rezolvarea cererii/demersului, emiterea/adoptarea actului administrativ, încheierea actului juridic, participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votarea, cu informarea tuturor părților vizate de decizia respectivă cu privire la măsurile luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor.

(5) Conducătorul organizației publice, Centrul Național de Integritate sau Consiliul de Integritate, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoștință despre conflictul de interese real al subiectului declarării, este obligat să soluționeze conflictul de interese, aplicînd una dintre următoarele opțiuni, în măsura în care legile speciale nu prevăd altfel:

a) restricționarea accesului subiectului declarării afectat de un conflict de interese la anumite informații sau participării la examinarea situațiilor care au legătură cu interesul său personal;

b) transferul subiectului declarării într-o altă funcție, cu acordul scris al acestuia;

c) redistribuirea sarcinilor și responsabilităților subiectului declarării atunci cînd se consideră că un anumit conflict de interese real va continua să existe.

(6) La identificarea celei mai bune soluții pentru rezolvarea unei situații de conflict real, se vor lua în considerare interesele organizației publice, interesul public și interesele legitime ale salariaților, nivelul, tipul funcției deținute de persoana în cauză, natura conflictului de interese real, precum și alți factori.

(7) În cazul în care conducătorul organizației publice nu poate soluționa conflictul de interese real, acesta se adresează Centrului Național de Integritate.

(8) Conflictul de interese real al subiecților menționați la art. 12 alin. (7) se soluționează de Centrul Național de Integritate în termen de 3 zile lucrătoare de la primirea informării privind conflictul de interese real, prin oferirea uneia dintre următoarele soluții:

a) recomandarea delegării responsabilității de emitere/adoptare a actului administrativ, de încheiere a actului juridic, de participare la luarea unei decizii sau de luare a deciziei către un terț;

b) recomandarea acceptării emiterii/adoptării actului administrativ, încheierii actului juridic, participării la luarea unei decizii sau luare a deciziei.

(9) Subiectul declarării este obligat să se conformeze deciziei de soluționare a conflictului de interese real în care se află.

Articolul 15. Efectul juridic al actelor emise, adoptate sau încheiate cu încălcarea dispozițiilor privind conflictul de interese

(1) Actele administrative emise/adoptate sau actele juridice încheiate personal sau prin intermediul unei persoane terțe în situația de conflict de interese real sînt lovite de nulitate absolută, cu excepția cazului în care anularea acestora aduce daune interesului public.

(2) Centrul Național de Integritate adresează instanței de judecată cereri privind constatarea nulității absolute a actelor administrative emise/adoptate sau actelor juridice încheiate direct sau prin intermediul unei persoane terțe cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese în condițiile Legii cu privire la Centrul Național de Integritate. Cererea privind constatarea nulității absolute poate fi depusă și de persoanele care se consideră lezate în drepturi urmare a unui conflict de interese.

(3) Prezentul articol nu se aplică actelor normative și judiciare.

Capitolul IV INCOMPATIBILITĂȚI ȘI RESTRICȚII

Articolul 16. Dispoziții generale privind incompatibilitățile

Subiectul declarării se află în stare de incompatibilitate în cazul în care pe lângă funcția publică sau de demnitate publică deține/exercită simultan o altă funcție, calitate sau activitate care este interzisă de Constituția Republicii Moldova și/sau alte acte legislative.

Articolul 17. Dispoziții generale privind restricțiile

Subiectul declarării este obligat să respecte restricțiile prevăzute de art. 18-21 și cele prevăzute de legislație.

Articolul 18. Restricții legate de încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu

(1) Subiecții declarării sînt obligați să comunice conducătorului organizației publice în care activează sau, după caz, Centrului Național de Integritate despre toate ofertele de muncă pe care aceștia intenționează să le accepte, dacă această muncă poate genera un conflict de interese. Comunicarea se face în scris, în termen de 3 zile de la primirea ofertei de muncă.

(2) Persoanele prevăzute la alin. (1) nu pot să obțină beneficii neprevăzute de lege sau de contractul individual de muncă datorită funcției deținute anterior, inclusiv datorită informațiilor de serviciu obținute în exercitarea funcției respective.

(3) Subiecții declarării care și-au încetat mandatul sau raporturile de muncă sau de serviciu, iar pe parcursul ultimului an de muncă sau de serviciu aveau atribuții directe de supraveghere sau control al unor organizații comerciale nu sînt în drept să se angajeze, timp de un an, în cadrul acestor organizații.

Articolul 19. Restricții în cazul încheierii contractelor comerciale

(1) În cazul în care subiectul declarării a încetat să-și îndeplinească obligațiile în organizația publică întreprinderea în care ea sau persoane apropiate ei dețin cote în capitalul social ori lucrează în structuri de conducere sau de revizie nu are dreptul, timp de un an, să încheie contracte comerciale cu organizația publică în care aceasta a activat.

(2) Restricțiile stabilite la alin. (1) nu se aplică în cazul în care contractul a fost încheiat pînă la angajarea în întreprinderea dată a persoanei care a exercitat o funcție publică sau de demnitate publică.

Articolul 20. Limitarea reprezentării

Subiecții declarării care și-au încetat raporturile de muncă sau de serviciu nu pot reprezenta, timp de un an, interesele persoanelor fizice sau juridice în organizația publică în care a activat, precum și nu pot reprezenta persoane fizice și juridice în probleme ce țin de atribuțiile de serviciu îndeplinite anterior. Prevederea în cauză nu se aplică avocaților.

Articolul 21. Limitarea publicității

(1) Se interzice folosirea de către subiectul declarării în interes privat a simbolurilor oficiale care au legătură cu exercitarea mandatului, funcției publice sau de demnitate publică.

(2) Se interzice folosirea sau permiterea folosirii numelui, însoțit de calitatea subiectului declarării, vocii sau semnăturii acesteia în orice formă de publicitate a unui agent economic, precum și a vreunui produs comercial național sau străin, cu excepția publicității gratuite.

Capitolul V

**CONTROLUL ASUPRA EXECUTĂRII LEGII ȘI RĂSPUNDEREA
PENTRU ÎNCĂLCAREA PREVEDERILOR ACESTEIA**

Articolul 22. Autoritatea responsabilă de exercitarea controlului executării prezentei legi

(1) Controlul asupra executării prezentei legi îl exercită Centrul Național de Integritate.

(2) Modul de organizare și funcționare a Centrului Național de Integritate este reglementat de Legea cu privire la Centrul Național de Integritate.

Articolul 23. Răspunderea pentru încălcarea prevederilor prezentei legi

(1) Încălcarea prevederilor prezentei legi atrage, după caz, răspundere disciplinară, contravențională, civilă sau penală.

(2) Încălcarea prevederilor art. 7 alin. (4) constituie abatere disciplinară și se sancționează în conformitate cu legislația.

(3) Fapta subiectului declarării în privința căreia s-a constatat starea de incompatibilitate constituie temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă. În acest caz, prin derogare de la prevederile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, sancțiunile disciplinare care pot fi aplicate ca urmare a săvârșirii abaterii disciplinare nu pot consta în avertisment, mustrare sau mustrare aspră.

(4) Prin derogare de la prevederile Codului de procedură penală, la solicitarea Centrului Național de Integritate, activitatea subiectului declarării, în privința căreia s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, act contestat de către persoana vizată și care se află pe rolul instanței, este suspendată, pe durata litigiului, pînă la pronunțarea unei hotărîri judecătorești definitive. Suspendarea va fi solicitată doar în cazul în care dispozitivul actului prevede încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu sau ridicarea mandatului.

(5) Fapta subiectului declarării în privința căreia s-a constatat că a rezolvat o cerere/demers, a emis/adoptat un act administrativ, a încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu sau, după caz, constituie abatere disciplinară și se sancționează conform legislației. În cazul în care fapta constituie temei pentru aplicarea răspunderii disciplinare, prin derogare de la prevederile legilor speciale care reglementează răspunderea disciplinară, nu vor putea fi aplicate sancțiuni disciplinare precum avertismentul, mustrarea sau mustrarea aspră.

(6) Persoana a cărei avere a fost declarată, în total sau în parte, ca avînd caracter nejustificat, printr-o hotărîre judecătorească definitivă, va fi destituită sau revocată, după caz, din funcția pe care o deține.

(7) Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3) și (5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția celor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării, destituirii din funcția publică ori funcția de demnitate publică respectivă sau a încetării de drept a mandatului. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

(8) În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data rămînerii definitive a actului de constatare, respectiv a rămînerii definitive și irevocabile a hotărîrii judecătorești de confirmare a existenței unui conflict de interese sau a unei stări de incompatibilitate.

(9) Centrul Național de Integritate ține Registrul de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, care este publicat pe pagina web oficială a Centrului.

(10) Nerespectarea prevederilor art. 14 alin. (9), nedepunerea declarației de avere și interese personale la solicitarea inspectorului de integritate, precum și

refuzul de depunere a declarației de către subiectul declarării constituie temei pentru încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu.

(11) Constituie contravenții și se pedepsesc contravențional următoarele fapte:

- a) nedepunerea sau depunerea tardivă nejustificată a declarației de către subiectul declarării;
- b) nedeclararea sau nesoluționarea conflictului de interese;
- c) neaplicarea sancțiunii disciplinare sau, după caz, neemiterea actului privind încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu, dacă actul de constatare al Centrului Național de Integritate a rămas definitiv;
- d) nefurnizarea informației despre avere și venituri de către membrii familiei;
- e) încălcarea regimului juridic al restricțiilor aplicabile funcției publice sau de demnitate publică.

(12) Constituie infracțiuni și se pedepsesc penal următoarele fapte:

- a) indicarea intenționată în declarație a datelor eronate sau incomplete;
- b) divulgarea sau publicarea intenționată a informațiilor din declarațiile de avere și interese personale de către persoanele cărora aceste informații le-au devenit cunoscute în procesul îndeplinirii atribuțiilor de serviciu sau al exercitării controlului averii.

Capitolul VI DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 24. Dispoziții tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 iunie 2016, cu excepția prevederilor art. 7, care vor intra în vigoare începând cu 1 ianuarie 2018.

(2) Până la 1 ianuarie 2018, subiecții declarării vor depune declarațiile de avere și interese personale în formă scrisă, pe suport de hârtie, sau sub formă de document electronic. Începând cu 1 ianuarie 2018, subiecții declarării vor fi obligați să depună declarațiile exclusiv în formă electronică prin intermediul serviciului electronic disponibil pe pagina web oficială a Centrului Național de Integritate.

(3) Până la 1 ianuarie 2018, declarațiile de avere și interese personale pe suport de hârtie se depun în termenele stabilite la art. 6 la persoanele responsabile de colectarea lor, desemnate de conducătorii organizațiilor publice. Subiectul declarării care depune declarația în scris pe suport de hârtie va avea dreptul rectifice și să substituie declarația depusă până la expirarea termenelor prevăzute la art. 6.

(4) Declarațiile de avere și interese personale depuse în condițiile alin. (3) se publică pe pagina web a Centrului Național de Integritate în termen de 30 de zile de la depunere, asigurând accesul permanent la acestea, cu excepția datelor prevăzute la art. 9 alin. (2) și (3).

(5) Persoanele responsabile de colectarea declarațiilor au următoarele atribuții:

a) primesc și înregistrează declarațiile într-un registru special, denumit Registrul declarațiilor de avere și interese personale, conform modelului prevăzut în anexa nr. 2 la prezenta lege, care este public;

b) eliberează imediat subiectului declarării o dovadă de primire a declarației depuse, conform modelului prevăzut în anexa nr. 3 la prezenta lege;

c) la cerere, pun la dispoziția subiecților declarării din cadrul entității formularele declarațiilor;

d) la cererea subiectului declarării, asigură substituirea declarației depuse cu cea rectificată;

e) acordă consultanță referitor la completarea și prezentarea în termen a declarației;

f) la solicitarea subiectului declarării, acordă consultanță referitor la aplicarea prevederilor legale privind declararea și verificarea averii și intereselor personale;

g) verifică respectarea condițiilor de formă ale declarațiilor în conformitate cu prevederile art. 8, iar în cazul identificării unor nereguli restituie și recomandă subiectului declarării rectificarea declarației;

h) actualizează permanent Registrul electronic de stat al subiecților declarării averii și intereselor personale.

(6) În exercitarea atribuțiilor prevăzute la alin. (5), persoanele responsabile de colectarea declarațiilor se subordonează direct conducătorului entității respective, care răspunde pentru desfășurarea în bune condiții a activității acestora, și au dreptul să prelucreze date cu caracter personal.

(7) Dacă persoana responsabilă de colectarea declarațiilor identifică deficiențe în completarea declarației, aceasta recomandă subiectului declarării rectificarea declarației în termen de 10 zile lucrătoare de la momentul solicitării rectificării. Faptul transmiterii declarației pentru rectificare și primirii declarației rectificate se consemnează în Registrul declarațiilor de avere și interese personale.

(8) După verificarea declarațiilor, persoanele responsabile de colectarea lor expediază Centrului Național de Integritate, în termen de 20 de zile de la expirarea termenului prevăzut la art. 6 alin. (1), (2), (4) și (5), declarațiile, inclusiv cele rectificate, și extrasul autentificat din Registrul declarațiilor de avere și interese personale, precum și lista subiecților declarării care nu au depus sau au depus cu întârziere declarațiile de avere și interese personale.

(9) Declarațiile președintelui, vicepreședintelui Centrului Național de Integritate sînt transmise, în termen de 20 de zile de la expirarea termenului prevăzut la art. 6 alin. (1), (2), (4) și (5), Consiliului de Integritate, fiind însoțite de extrasul autentificat din Registrul declarațiilor.

(10) Constituie abatere disciplinară neîndeplinirea de către persoana responsabilă de colectarea declarațiilor a atribuțiilor prevăzute de prezentul articol.

(11) Încălcarea regimului confidențialității informațiilor din declarațiile de avere și interesele personale prevăzute la art. 9 alin. (2) și (3) se sancționează conform legii.

(12) Situațiile de conflict de interese nesoluționate pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, precum și cele apărute după intrarea ei în vigoare se declară și se soluționează conform prevederilor prezentei legi.

Articolul 25. Dispoziții finale

(1) Guvernul, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi:

- a) va stabili tipul semnăturii electronice și modul de repartizare a acestora subiecților declarării;
- b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(2) La intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va asigura Centrului Național de Integritate interoperabilitatea datelor dintre sistemul electronic de declarare online e-Integritate și registrele de stat și private.

(3) Centrul Național de Integritate, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

- a) va crea condițiile necesare pentru depunerea declarației de avere și interese prin mijloace electronice;
- b) va elabora și va aproba concepția privind crearea Registrului electronic de stat al subiecților declarării averii și intereselor personale și a Registrului de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică;
- c) va elabora Regulamentul privind modul de ținere a Registrului electronic de stat al subiecților declarării averii și intereselor personale și a Regulamentului privind modul de ținere a Registrului de stat al persoanelor care au interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

(4) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 1264-XV din 19 iulie 2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Legea nr. 16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese.

Președintele Parlamentului

DECLARAȚIE DE AVERE ȘI INTERESE PERSONALE

I. INFORMAȚII GENERALE DESPRE SUBIECTUL DECLARĂRII

1. Numele, prenumele, patronimicul și numărul de identificare:

---

2. Domiciliul și numărul de telefon:

---

3. Funcția ocupată (organizația publică în care activează, tipul și numărul actului de numire/angajare/eliberare):

---

4. Tipul declarației:

Anuală La angajare/numire La eliberare/încetarea mandatului

5. Numele, prenumele, patronimicul și numărul de identificare ale soției/soțului sau concubinului/concubinei:

---

6. Numele, prenumele, patronimicul, anul nașterii și numărul de identificare ale copiilor minori:

---

7. Numele, prenumele, patronimicul, anul nașterii și numărul de identificare ale persoanelor aflate la întreținere:

II. VENITURILE OBȚINUTE DE SUBIECTUL DECLARĂRII ȘI MEMBRII FAMILIEI, ATÎT ÎN TARĂ, CÎT ȘI ÎN STRĂINĂTATE, PE PARCOURSUL ANULUI 20

Nr. crt.	Cine a realizat venitul	Sursa venitului: (numele/denumirea persoanei fizice/juridice)	Serviciul prestat/obiectul generator de venit	Suma venitului
1. Venitul obținut la locul de muncă de bază				
1.1.	Subiectul declarării			
1.2.	Soțul/soția sau concubinul/concubina			
1.3.	Copiii minori			
1.4.	Persoanele aflate la întreținere			
2. Venitul obținut din activitatea didactică, științifică și de creație				
2.1.	Subiectul declarării			
2.2.	Soțul/soția sau concubinul/concubina			
2.3.	Copiii minori			
2.4.	Persoanele aflate la întreținere			
3. Venitul obținut din depunerile la instituțiile financiare				
3.1.	Subiectul declarării			
3.2.	Soțul/soția sau concubinul/concubina			
3.3.	Copiii minori			
3.4.	Persoanele aflate la întreținere			
4. Venitul obținut din activitatea de reprezentant al statului în societățile comerciale				
4.1.	Subiectul declarării			
4.2.	Soțul/soția sau concubinul/concubina			
4.3.	Copiii minori			
4.4.	Persoanele aflate la întreținere			
5. Venitul obținut din donații și moșteniri				
5.1.	Subiectul declarării			
5.2.	Soțul/soția sau concubinul/concubina			
5.3.	Copiii minori			
5.4.	Persoanele aflate la întreținere			

6. Venitul obținut din înstrăinarea sau deținerea valorilor mobiliare și a cotei-părți în capitalul social al societății comerciale							
6.1.	Subiectul declarației						
6.2.	Soțul/soția sau concubinul/concubina						
6.3.	Copiii minori						
6.4.	Persoanele aflate la întreținere						
7. Venitul obținut din înstrăinarea bunurilor mobile sau imobile							
7.1.	Subiectul declarației						
7.2.	Soțul/soția sau concubinul/concubina						
7.3.	Copiii minori						
7.4.	Persoanele aflate la întreținere						
8. Venitul obținut din alte surse legale (pensii, burse, indemnizații, premii, drepturi de autor, brevet, drepturi din proprietatea intelectuală etc.)							
8.1.	Subiectul declarației						
8.2.	Soțul/soția sau concubinul/concubina						
8.3.	Copiii minori						
8.4.	Persoanele aflate la întreținere						
9. BUNURILE MOBILIE DIN PARVAȘIE DIN STRĂINĂȚI							
9.1. Terenuri							
Nr. cadastral/localitatea	Categoria*	Modul de dobândire**	Anul dobândirii	Suprafața	Cota-parte	Valoarea bunului***	Titularul****

* Categoriile indicate sînt următoarele : (1) agricol; (2) forestier; (3) intravilan; (4) extravilan; (5) alte categorii de terenuri care se află în circuitul civil.

** Modul de dobândire: (1) proprietate; (2) posesie; (3) alte contracte translativ de posesie și de folosință.

*** Valoarea bunului: 1) valoarea cadastrală, în cazul în care bunul a fost evaluat de organele cadastrale, sau 2) valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia.

**** Titularul include: subiectul declarației sau membrii familiei.

Notă: Subiecții declarației care nu dețin bunurile în proprietate vor indica următoarele informații: localitatea, fără număr cadastral; categoria bunului; modul de dobândire; anul dobândirii; suprafața și titularul bunului.

B. Clădiri

Adresa/ Numărul cadastral	Categoria*	Modul de dobândire **	Anul dobândirii	Suprafața	Cota- parte	Actul care confirmă proveniența bunului	Valoarea bunului***	Titularul****

* Categoriile indicate sînt următoarele : (1) apartament; (2) casă de locuit; (3) vilă; (4) spațiu comercial de producție; (5) garaj; (6) alte bunuri imobiliare, inclusiv cele nefinalizate.

** Modul de dobândire: (1) proprietate; (2) posesie; (3) drept de uzufruct; (4) uz; (5) abitație; (6) alte contracte translativ de posesie și de folosință.

*** Valoarea bunului: 1) valoarea cadastrală, în cazul în care bunul a fost evaluat de organele cadastrale, sau 2) valoarea bunului conform documentului i care certifică proveniența acestuia.

**** Titularul include: subiectul declarării sau membrii familiei.

Notă: Subiecții declarării care nu dețin bunurile în proprietate vor indica următoarele informații: adresa, fără număr cadastral; categoria bunului; modul de dobândire; anul dobândirii; suprafața și titularul bunului.

IV. BUNURI IMOBILE ÎN TARĂ SAU DIN STRĂINĂȚE

A. Autoturisme, camioane, remorci, vehicule motorizate, mașini agricole, mijloace de transport, ovine, cerbi și alte mijloace de transport care sînt supuse înmatricularii

Tipul modelului	Anul de fabricație	Locul înregistrării/ numărul de înmatriculare	Anul dobândirii	Modul de dobândire*	Valoarea conform documentului care certifică proveniența bunului	Titularul**

* Modul de dobândire: (1) proprietate; (2) posesie; (3) alte contracte translativ de posesie și de folosință.

** Titularul include: subiectul declarării sau membrii familiei.

B. Bunurile sub formă de metale și/sau pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, obiectele care fac parte din patrimoniul cultural național sau universal și a căror valoare unitară depășește suma de 20 000 lei

Nr. crt.	Descriere sumară	Anul dobândirii	Valoarea estimată	Titularul*
1.				
2.				
3.				

* Titularul include: subiectul declarării sau membrii familiei.

C. Colecția de artă, numismatică, filatelie, arme sau alte bunuri a căror valoare depășește suma de 50 000 lei

Nr. crt.	Descriere sumară	Anul dobândirii	Valoarea estimată	Titularul*
1.				
2.				
3.				

* Titularul include: subiectul declarației sau membrii familiei.

D. Bunurile transmise cu titlu oneros sau gratuit, personal sau de către membrii familiei, către orice persoană fizică sau juridică în perioada declarației, dacă valoarea fiecărui bun depășește suma de 20 000 lei

Nr. crt.	Natura bunului transmis/realizat	Modul de transmitere/realizare	Data transmiterii/realizării	Persoana către care s-a transmis	Valoarea	Titularul bunului transmis/realizat*
1.						
2.						
3.						

* Titularul bunului transmis/realizat include: subiectul declarației sau membrii familiei.

E. Alte bunuri mobile a căror valoare unitară depășește suma de 20 000 lei

Nr. crt.	Natura bunului	Modul de dobândire	Data dobândirii	Valoarea estimată	Titularul*
1.					
2.					
3.					

* Titularul include: subiectul declarației sau membrii familiei.

A. Conturi bancare, fonduri de investiții, forme echivalente de economisire și investiție din țară sau străinătate

Nr. crt.	Denumirea instituției care administrează contul bancar, fondul de investiții etc./adresa acestuia	Numărul contului bancar/ date despre fondul de investiții, forme echivalente de economisire	Categoria*	Suma/Valuta	Dobânda/ Deidentul	Titularul**
1.						
2.						
3.						

* Categoriile indicate sînt: (1) cont curent sau echivalente (inclusiv card, menționînd tipul acestuia); (2) depozit bancar sau echivalente; (3) fonduri de investiții sau echivalente, inclusiv fonduri private de pensii sau alte sisteme cu acumulare.

** Titularul include: subiectul declarației sau membrii familiei lui.

B. Plasamente, obligațiuni, cecuri, cambii, certificate de împrumut, investiții directe în monedă națională sau în valută străină

Nr. crt.	Emitentul titlului/societatea în care persoana este acționar, fondator sau asociat/beneficiar de împrumut	Categoria*	Numărul de titluri/cota parte	Dobînda	Titularul**
1.					
2.					
3.					

* Categoriile indicate sînt: (1) hirtii de valoare deținute (titluri de stat, certificate, obligațiuni); (2) cecuri; (3) cambii; (4) certificate de împrumut; (5) alte forme de investiții directe.

**Titularul include : subiectul declarației sau membrii familiei lui.

C. Numerarul în monedă națională sau valută străină care depășește suma de 20 000 lei și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare și alte documente care încorporează drepturi patrimoniale

VI. COTA PĂRȚI DE ACȚIUNI ÎN CAZUL DE SOCIETĂȚI AL AGENTULUI ECONOMIC

Debite (inclusiv taxe) neachitate, ipoteci, garanții emise în beneficiul unor terți, împrumuturi și credite

Creditor	Anul contractării	Scadent la	Rata dobînzii	Suma inițială	Valuta	Debitor

VII. INTERESE PERSONALE

A. Calitatea de asociat, acționar, membru al agentului economic, membru în organele de conducere, administrare, revizie sau control în cadrul unor organizații necomerciale sau societăți comerciale sau membru în cadrul unor organizații necomerciale sau internaționale

Denumirea și adresa organizației/societății	Calitatea deținută	Documentul care certifică calitatea respectivă

B. Contractele, inclusiv cele de asistență juridică, consultanță și civile încheiate sau aflate în derulare finanțate de la bugetul de stat, local și din fonduri externe ori încheiate cu societățile comerciale cu capital de stat

Nr. crt.	Beneficiarul contractului	Instituția/ organizația	Tipul contractului	Data încheierii	Durata contractului	Valoarea totală a contractului
Subiectul declarației						
1.						
2.						

Soțul/soția sau concubinul/concubina						
1.						
2.						
C. Calitatea de administrator autorizat și membru în organe colegiale din cadrul organizațiilor publice						
Nr. crt.	Calitatea deținută	Data obținerii licenței, numărul licenței sau data desemnării/numirii	Documentul care certifică calitatea respectivă			
1.						
2.						
3.						

Prezenta declarație constituie act public și răspund potrivit legii pentru inexactitatea sau caracterul incomplet al datelor menționate.

Data completării

Semnătura

REPUBLICA MOLDOVA

.....

(denumirea organizației publice)

REGISTRUL

DECLARAȚIILOR DE AVERE ȘI INTERESE PERSONALE

Nr. ....

Numărul de înregistrare a declarației	Data depunerii: anul		Numele și prenumele subiectului declarării	Funcția deținută	Numărul de file	Semnătura subiectului declarării	Data transiterii spre rectificare și prezentării declarației rectificate
	luna	ziua					

Dovada de primire a declarației de avere și interese personale

Prin prezenta se confirmă că domnul/doamna _____
a depus, la data de _____, declarația de avere și interese personale
(_____ file), trecută în Registrul declarațiilor de avere și interese personale cu nr. _____.

Persoana responsabilă _____

Subiectul declarării _____

REPUBLICA MOLDOVA

.....

(denumirea organizației publice)

REGISTRUL

DECLARAȚIILOR

DE CONFLICT DE INTERESE

Nr. ....

Numărul de înregistrare a declarației	Data depunerii:		Numele și prenumele subiectului declarării	Funcția deținută	Numărul de file	Semnătura subiectului declarării	Soluția aplicată pentru rezolvarea conflictului de interes
	anul	luna					

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul de Lege privind declararea averii și intereselor personale

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de lege și finalitățile urmărite

Proiectul Legii privind declararea averii și intereselor personale, a fost elaborat de către Ministerul Justiției, în vederea realizării Strategiei de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 adoptată prin Legea nr. 321 din 25 noiembrie 2011, precum și a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale Anticorupție pentru anii 2014-2015, adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr. 76 din 16 mai 2014, care prevăd realizarea unui spectru vast de măsuri orientate spre reformarea Comisiei Naționale de Integritate și a mecanismului actual de declarare a veniturilor, proprietății, intereselor personale, conflictelor de interese a persoanelor cu funcții de demnitate publică, funcționarilor publici ș.a.

Necesitatea intervenției legislative în partea ce se referă la mecanismul existent de declarare a averilor funcționarilor publici și a persoanelor cu funcții de demnitate publică, verificare a respectării prevederilor legale privind conflictul de interese și incompatibilitățile este direct interconectată cu un spectru de cauze, cum ar fi:

(a) lipsa unui sistem eficient și unic de declarare a averilor și intereselor personale pentru deținătorii de funcții publice și a controlului declarațiilor de avere și a intereselor personale;

(b) lipsa unor prevederi clare în ce privește conflictul de interese (lipsa unei definiții clare a conflictului de interese, unui sistem ineficient de declarare și soluționare a conflictelor de interese etc.);

(c) existența unor lacune în partea ce se referă la obiectul declarării Legii nr. 1264-XV din 19 iulie 2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere (de exemplu lipsa obligației de a declara bunurile imobile nefinalizate sau rezultate din contractele de investiții în construcții, bunurile sub formă de metale și pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, colecții de artă, numismatică, filatelie, arme, obiectele care fac parte din patrimoniul cultural național sau universal deținute personal sau de membrii familie etc.), fapt ce creează probleme în stabilirea diferenței vădite între averea deținută și veniturile realizate de subiectul declarării și membrii familiei acestuia;

(d) contradicțiile evidente dintre prevederile Legii nr. 1264-XV din 19 iulie 2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Anexa nr. 1 care stabilește posibilitatea declarării doar a proprietăților deținute de subiectul declarării și membrii familiei acestuia;

(e) absența unor reglementări clare și previzibile în partea ce se referă la consecințele juridice ale stabilirii stării de incompatibilitate, precum și a emiterii/adoptării unui act administrativ, încheierii directe sau prin persoane interpuse a unui act juridic, luării unei decizii sau participării la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;

(f) lipsa unui sistem de depunere a declarațiilor de avere și interese personale în regim on-line etc, ceea ce duce la irosirea resurselor materiale și umane.

Sumar, cauzele menționate mai sus au fost expuse în *Raportul Transparency International – Moldova „Monitorizarea conflictelor de interese în autoritățile publice centrale”, Raportul Transparency International – Moldova „Sistemul Național de Integritate. Agențiile Anticorupție: Comisia națională de Integritate, Centrul Național Anticorupție”, Raportul „Analiza privind cadrul legislativ în materia controlului averilor în Republica Moldova”, elaborat pentru Reprezentanța Barourilor Americane/Inițiativa pentru Supremația Legii din Republica Moldova, Raportul „Cadrul normativ legal privind integritatea existent în Republica Moldova”, întocmit în cadrul Proiectului derulat de Ambasada SUA de la Chișinău, intitulat „Asistență la elaborarea legislației anticorupție”.*

Suplimentar, propuneri de modificare a Legii privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Legii nr. 16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese au fost formulate și în cadrul Conferinței Naționale Anticorupție ediția a IX-a și a X-a.

În scopul soluționării problemelor invocate mai sus, precum și creării premiselor legislative pentru eficientizarea mecanismului existent de declarare al averilor funcționarilor publici și a persoanelor cu funcții de demnitate

publică, verificare a respectării prevederilor legale privind conflictul de interese și incompatibilitățile, Ministerul Justiției la data de 16 septembrie 2014 prin Ordinul ministrului justiției nr. 387 a creat un grup de lucru inter-instituțional. În componența grupului de lucru au fost incluși reprezentanții Ministerului Justiției, Centrului Național Anticorupție, Comisiei Naționale de Integritate, societății - civile (Transparency International - Moldova, Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției), Ambasadei SUA în Moldova, ABA ROLI, Proiectului PNUD „Consolidarea capacităților instituționale a Comisiei Naționale de Integritate” și EUPHLAM.

Urmare a suportului oferit de ABA ROLI, Ambasada SUA în Moldova și Proiectul PNUD „Consolidarea capacităților instituționale a Comisiei Naționale de Integritate” grupul de lucru a elaborat un pachet de legi care este îndreptat spre eficientizarea activității Comisiei Naționale de Integritate și fortificarea mecanismului de declarare a veniturilor, proprietății, intereselor personale, de verificare și soluționare a conflictelor de interese, precum și de verificare a respectării prevederilor legale ce vizează incompatibilitățile și restricțiile. În acest pachet se includ trei proiecte de legi după cum urmează:

1. Proiectul de Lege privind declararea averii și intereselor personale;
2. Proiectul Legii cu privire la Centrul Național de Integritate;
3. Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Proiectele menționate supra, au fost supuse dezbaterilor publice, care au fost organizate la data de 16 decembrie 2014, în cadrul căreia a participat Laura Ștefan, expert Centrului Român de Politici Europene și Expert-Forum, reprezentanții instituțiilor interesate, donatorilor și societății civile.

La data de 24 aprilie 2015, cu suportul Consiliului Europei, Proiectului PNUD „Consolidarea capacităților instituționale a Comisiei Naționale de Integritate” și Programul STAR al Bancii Mondiale a fost organizată Conferința internațională cu privire la reforma Comisiei Naționale de Integritate. La acest eveniment au participat participarea experților Consiliului Europei - Tilman Hoppe și Valts Kalnins, Laurei Ștefan – expert PNUD/CRPE și Jane Lay – expert al Bancii Mondiale. Totodată, la conferință au fost prezenți reprezentanții tuturor instituțiilor interesate și societății civile.

Ulterior, proiectele de legi au fost definitivitate în cadrul a două ateliere a grupului de lucru organizate de Proiectul PNUD „Consolidarea capacităților instituționale a Comisiei Naționale de Integritate” finanțat de Ministerul Afacerilor externe a României.

În continuare, nota informativă va descrie detaliat **proiectul de Lege privind declararea averii și intereselor personale** în punctele ulterioare ale acesteia.

2. Scopul proiectului

Scopul general al proiectului este instituirea unor măsuri efective de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor.

Scopul specific al proiectului de lege constă în asigurarea activității entităților publice într-o manieră corespunzătoare principiilor și criteriilor bunei guvernări, sporirii probității morale a agenților publici și a prestigiului autorităților publice, prin intermediul eficientizării mecanismului de declarare al averii și intereselor personale a persoanelor care exercită funcții publice sau de demnitate publică și a membrilor familiei acestora, declarării și soluționării conflictelor de interese, precum și mecanismului de verificare a respectării regimului juridic al incompatibilităților și al restricțiilor.

3. Modul de reglementare a problemelor abordate în proiect de legislația și documentele strategice în vigoare

Proiectul legii elaborat în vederea executării unor documente de politici în vigoare precum:

- Strategia de reformare a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobată prin Legea nr. 231 din 25 noiembrie 2011;

- Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformare a sectorului justiției, adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16-februarie 2012;
- Hotărârea Guvernului nr. 463 din 02 iulie 2013 cu privire la aprobarea măsurilor suplimentare la Programul național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în domeniul liberalizării regimului de vize¹;
- Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale Anticorupție pentru anii 2014-2015, adoptat prin Hotărârea Parlamentului nr. 76 din 16 mai 2014;
- Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană pentru anii 2014-2016, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 808 din 7 octombrie 2014.

Prin urmare, proiectul legii conține reglementări orientate spre implementarea **Direcției strategice 4.1. „Lupta eficientă cu corupția din sectorul justiției”, Domeniul specific de intervenție 4.1.3. Revizuirea cadrului legislativ în vederea descurajării actelor de corupție și sancționării mai severe a infracțiunilor legate de corupție din sectorul justiției; sporirea eficacității constrângerii judiciare.**

Dacă ne referim la Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, atunci proiectul de lege vizează executarea **acțiunii 2, Domeniul specific de intervenție 4.1.3.**

În ce privește Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei Naționale Anticorupție, menționăm că proiectul vine să implementeze următoarele acțiuni:

- pct. 23 – care prevede ajustarea cadrului legislativ privind declararea veniturilor, proprietății și a intereselor personale, precum și a mecanismelor de verificare și control, inclusiv stabilirea sancțiunilor, la standardele anticorupție internaționale și bunele practici în domeniu și
- pct. 79 – ce reglementează necesitatea elaborării și punerii în aplicare a sistemului informațional automatizat pentru depunerea în regim on-line a declarațiilor cu privire la venituri și proprietate și de interese personale”.

Deși acest din urmă punct, după modul în care este formulat ar implica doar acțiuni tehnice (elaborarea unui sistem informațional și punerea acestuia în aplicare), totuși aplicarea în practică a sistemului elaborat nu este posibilă fără a fi amendat cadrul legislativ, adică fără a exista o prevedere legală, care ar permite utilizarea unui sistem electronic de depunere a declarațiilor.

Nu în ultimul rând proiectul are drept scop implementarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană pentru anii 2014-2016 și anume a măsurii ce se referă la elaborarea modificărilor legislative relevante în vederea corespunderii noțiunilor de „conflict de interese”.

4. Elementele novatorii ale proiectului

Proiectul de Lege privind declararea averii și intereselor personale nu reprezintă o novație în sistemul legislativ al Republicii Moldova, din moment ce în prezent aspectele vizate de proiect sunt reglementate de Legea nr. 1264-XV din 19 iulie 2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Legea nr. 16-XVI din 15 februarie 2008 privind conflictul de interese. Astfel, proiectul de lege vine să sistematizeze prevederile legilor menționate supra într-un act legislativ unic, care ar reglementa ambele domenii: atât declararea intereselor personale, inclusiv soluționarea conflictului de interese, cât și declararea averii și intereselor personale. Actul legislativ sistematizat prevede și un formular unic al declarației de avere și interese personale, evitându-se dublarea informațiilor solicitate de la subiecții legii și irosirea resurselor, inclusiv umane.

De asemenea, din start s-a renunțat la enumerarea subiecților ce urmează să își declare averea și interesele personale în titlul Legii, deoarece lista acestora este definită clar în art. 3 al legii. Așadar, la momentul definirii proiectului de lege s-a încercat să se pună accentul pe obiectul de reglementare a legii și nu subiecții cărora se adresează, proiectul fiind denumit în final Legea privind declararea averii și intereselor personale.

¹ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=348609>, acțiunea 52.

Proiectul de lege se propune a avea caracter de lege organică și este structurat în șase capitole și patru anexe.

Capitolul I. Dispoziții Generale (Art. 1 -3), conține reglementări privind:

Domeniul de reglementare a proiectului de lege, îl reprezintă obligația declarării averii și intereselor personale de către subiecții acestei legi și membrii familiei acestora și mecanismul de control al averii dobândite de aceste persoane în perioada exercitării mandatelor, funcției publice sau de demnitate publică și respectării regimului juridic al conflictelor de interese, incompatibilităților și restricțiilor.

Scopul proiectului de lege - rezidă în instituirea măsurilor de prevenire și de combatere a îmbogățirii nejustificate, a conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor.

Principalele noțiuni utilizate de proiectul de lege. Astfel, în sensul acestui proiect de lege, pe de o parte au fost preluate o serie de noțiuni din Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Legea privind conflictul de interese. Pe de altă parte, au fost formulate o serie de definiții noi, iar altele au fost amendate pentru a exprima corect anumite concepte. În sensul proiectului de Lege privind declararea averii și intereselor personale au fost definite următoarele noțiuni noi:

- avere - în prezent Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere definea noțiunile de proprietate și venituri, care și reprezentau părți componente a declarației cu privire la venituri și proprietate. Totuși, urmare a adoptării Legii 181 din 19 decembrie 2012, subiecții declarării urmau să declare nu doar proprietatea, dar și bunurile mobile și imobile, deținute cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață ori aflate în posesia declarantului sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință. Prin urmare, limitarea declarării doar la venituri și proprietate, nu corespundea în totalitate cu obiectul declarării reglementat de lege. Din aceste considerente, s-a decis identificarea unei noțiuni generice care ar însuma toate categoriile de bunuri ce urmează a fi declarate, iar această noțiune a fost cea de avere. O asemenea noțiune este utilizată de exemplu în legislația României;
- concubin/concubină - proiectul de lege extinde obligația de declarare a averii și asupra concubinului/concubinei subiectului declarării. Totuși, pentru a asigura claritatea și previzibilitatea legii, s-a considerat necesară definirea acestor noțiuni. Ținem să precizăm că asemenea prevederi se regăsesc în legislația altor state precum Montenegro, Georgia sau Slovenia, iar includerea unei asemenea obligații în proiectul de lege a fost apreciată de experții Consiliului Europei;
- persoană aflată la întreținere - alți, Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere în vigoare, cit și proiectul de Lege privind declararea averii și intereselor personale utilizează pe larg noțiunea de persoană aflată la întreținere. Însă, noțiunea de persoană aflată la întreținere nu este definită în prezent de Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere. De regulă, pentru a determina cine cade sub incidența acestei noțiuni se aplicau prevederile Codului fiscal, care oferea noțiunea de „persoană aflată la întreținere”. Totuși, sistemele de declarare stabilite de Legea privind declararea averii și intereselor personale și Codul fiscal sunt diferite și au scopuri distincte, din aceste considerente și noțiunea dată are caracteristici specifice. Acesta și a fost motivul care a stat la baza definirii acestei noțiuni în mod distinct în acest proiect de lege.

Totodată, proiectul de Lege a intervenit cu modificări și completări în următoarele noțiuni:

- conflictul de interese - noțiunea de conflict de interese, care se regăsește în prezent în Legea privind conflictul de interese este una confuză, fiind definită din perspectiva conflictului între interesul public (definit în art. 2 din Legea nr. 16/2008) și interesul personal. Astfel, aici nu se încadrează toate situațiile de conflict de interese, inclusiv cel real (actual). Din aceste considerente, noțiunea de conflict de interese în versiunea propusă de proiectul de lege va reprezenta situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează, poate sau pare a influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revine potrivit legii;
- diferența vădită (substanțială) - definiția vizată e formulată în prezent de Legea privind declararea și

controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere, însă, aceasta era formulată într-o manieră ce oferea posibilitatea interpretării diverse. Astfel, pentru a evita interpretările eronate, proiectul propune reformularea acesteia, în așa fel încît prin diferență vădită se va înțelege diferența mai mare de 10 salarii medii lunare pe economie dintre averea dobîndită și veniturile obținute de către subiectul declarării în comun cu membrii familiei pe parcursul exercitării mandatului, funcției publice sau de demnitate publică pentru aceiași perioadă;

- interesul personal – ca și în cazul conflictului de interese, noțiunea de interes personal era formulată într-o manieră defectuoasă, ce permitea interpretarea și aplicarea diferită a acesteia. Luînd în calcul faptul că, prevederile legii trebuie să fie clare și previzibile, proiectul de lege propune ca prin interes personal să se înțeleagă orice interes material sau nematerial al subiectului declarării care rezultă din necesitățile sau intențiile acestuia, din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile cu persoane apropiate sau persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile cu organizații comerciale și organizații internaționale, precum și care rezultă din preferințele sau angajamentele persoanei;
- membrul de familie – mai nou această noțiune va include pe lângă soț/soție și concubinul/concubina;
- organizația publică – noțiunea dată se regăsea la art. 6 alin. (1) din Legea privind conflictul de interese, articol care reglementa asigurarea transparenței și controlului public al activității. Astfel, pe de o parte s-a decis că, prevederea dată, avînd caracterul unei noțiuni, trebuie inclusă la capitolul noțiuni, iar pe de altă parte aceasta trebuie să reflecte toate categoriile de instituții sau autorități reglementate de legislația în vigoare.

Subiecții declarării averii și intereselor personale incluși în proiectul de lege au rămas, în principiu aceiași ca în cazul Legii nr. 1264-XV din 19 iulie 2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Legii nr. 16-XVI din 15 februarie 2008 privind conflictul de interese cu mici modificări. Astfel, în lista subiecților declarării averii și intereselor personale au fost incluși noi subiecți cum ar fi:

- consilierii consiliilor sătești (comunale), orășenești (municipale), raionale;
- membrii Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor din rîndul profesorilor;
- membrii nepermanenți ai Comisiei Electorale Centrale.

Suplimentar, proiectul de lege prevede necesitatea creării unui Registru electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale, ceea ce ar facilita identificarea subiecților care nu au depus declarațiile și, respectiv, ar urgenta procedura de tragere la răspundere a acestora pentru nedepunerea declarației de avere și interese personale sau depunerea ei tardivă.

Capitolul II. Declararea și controlul averii și intereselor personale (Art. 4 - 10)

Scopul acestui capitol este de a prevedea modul de declarare a averii și intereselor personale (obiectul declarării, termenii declarării și forma declarării averii și intereselor personale), procedura de colectare a declarațiilor, de verificare a formei și conținutului acestora.

În conformitate cu prevederile art. 4 al legii a fost extinsă sfera bunurilor ce vor face obiectul declarării. În acest sens, în lista bunurilor ce urmează a fi declarate de subiecții declarării și membrii familiei acestuia au fost incluse:

- ✓ bunurile transmise cu titlu oneros sau gratuit, personal sau de către membrii familiei, către orice persoană fizică sau juridică în perioada declarării dacă valoarea fiecărui bun depășește suma de 20 000 lei - practică similară este România;
- ✓ numeralul în monedă națională sau în valută străină, deținut de subiectul declarării și membrii familiei acestuia su care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare și care depășesc suma de 20 000 lei - practică similară este în Montenegro, Georgia;
- ✓ bunurile sub formă de metale și/sau pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, obiectele care fac parte din patrimoniul cultural național sau universal a căror valoare unitară depășește suma de 20 000 lei, deținută personal sau de membrii familiei aceste categorii de bunuri fac obiectul declarării în România;

- ✓ colecția de artă, numismatică, filatelie, arme sau alte bunuri a cărei valoare depășește suma de 50 000 lei, deținută personal sau de membrii familiei – aceste categorii de bunuri fac obiectul declarației în România;
- ✓ drepturile patrimoniale deținute personal sau de membrii familiei care decurg din drepturile de autor, brevete sau drepturi de proprietate intelectuală – acestea fac obiectul declarației în Croația, Montenegro.

De asemenea, din considerentul unificării modului de declarare a averii și intereselor personale (prin elaborarea unei declarații unice), obiectul declarației a inclus și interesele personale ale subiectului declarației. Printre acestea amintim următoarele interese personale:

- ✓ calitatea de membru în organele de conducere, administrare, revizie sau control în cadrul unor organizații necomerciale sau societății comerciale (ex. Bulgaria, România)
- ✓ contractele, inclusiv cele de asistență juridică, consultanță și civile încheiate sau aflate în derulare în timpul exercitării funcției/mandatului finanțate de la bugetul de stat, local și din fonduri externe ori încheiate cu societățile comerciale cu capital de stat;
- ✓ calitatea de membru în organele colegiale din cadrul organizațiilor publice (exemplu Montenegro).

Proiectul de lege intervine, inclusiv cu modificări în ce privește forma declarației de avere și interese personale, dar și cu modificări semnificative în partea ce se referă la termenele și modul de depunere a declarației. Prin urmare în cazul:

- declarației depuse anual pînă la data de 31 martie, se vor indica veniturile obținute în anul fiscal precedent, bunurile deținute și interesele personale la data depunerii acesteia – concretizarea respectivă, a fost generată de incertitudinea creată de prevederile în vigoare, care nu oferă suficientă claritate în parte ce se referă la perioada pentru care urmează a fi declarate veniturile și bunurile deținute;
- angajării, validării mandatului ori numirii în funcție, după caz, declarația se va depune în termen de 30 zile de la data angajării, validării mandatului ori numirii în funcție, indicându-se veniturile obținute în anul fiscal precedent, bunurile deținute și interesele personale la data depunerii acesteia;
- încetării mandatului, raporturilor de muncă sau de serviciu, subiectul declarației va fi obligat să depună declarația în termen de 30 zile de la data încetarea mandatului, raporturilor de muncă sau de serviciu - în declarație se vor indica veniturile obținute pentru anul fiscal curent, bunurile deținute și interesele personale la data depunerii acesteia.

Adițional în cazul declarației depuse în cazul numirii în funcție, s-a considerat necesară inclusiunea unei concretizări că la schimbarea funcției în cadrul aceleiași entități, prin avansare sau numirea în altă funcție, nu se depune o nouă declarație, pentru a evita depunerea unui număr mai mare de declarații, care nu generează informații importante (mai ales cînd numirile se fac în același an la un interval mic de la depunerea unei declarații de avere și interese personale anuale) (art. 6 (3)).

Mai mult ca atît, proiectul de lege vine cu soluții pentru unele situații care nu și-au găsit răspuns în legislația în vigoare. Prin urmare, se reglementează condițiile de depunere a declarației de avere de către subiecții declarației, care în conformitate cu legislația în vigoare au raporturile de muncă sau serviciu suspendate - conform prevederilor proiectului de lege aceste persoane vor depune declarația de avere și interese personale după reîncadrarea în funcție, indicînd în declarație veniturile obținute pe parcursul întregii perioade nedeclarate, iar bunurile deținute și interesele personale la data depunerii declarației. Se mai prevede în proiect că, această regulă nu se va aplica în cazul în care suspendarea raporturilor de muncă sau serviciu este mai mică decît un an fiscal (art. 6 (4)).

Urmare a faptului că controlul averii va consta în verificarea declarației de avere și interese personale, a datelor și a informațiilor privind averea existentă, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite, atît pe durata exercitării funcției publice sau de demnitate publică, cît și în decursul a 3 ani după încetarea acestora, a fost exclusă obligația depunerii declarației la expirarea unui an de la încetarea mandatului sau încetarea raportului de muncă sau serviciu.

De asemenea, proiectul de lege crează premisele legislative pentru trecerea la sistemul de depunere on-line a declarațiilor de avere și interese personale (art. 7) și include în lista informațiilor cu accesibilitate limitată a

semnăturii subiectului declarării, a bunurilor sub formă de metale și/sau pietre prețioase, obiectele de artă și de cult, obiectele care fac parte din patrimoniul cultural național sau universal a căror valoare unitară depășește suma de 20 000 lei, deținută personal sau de membrii familiei etc. (art. 9 alin. (2) și (3)).

Capitolul III. Conflictul de interese și modul de soluționare a acestuia (Art. 11-15)

În prezent art. 9 din Legea privind conflictul de interese prevedea obligația persoanelor cărora li se aplica legea să informeze imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, în scris, șeful ierarhic sau organul ierarhic superior despre:

- a) interesul, al său ori al persoanelor apropiate, legat de decizia pe care trebuie să o ia personal sau la luarea căreia trebuie să participe, ori de acțiunea pe care trebuie să o întreprindă în îndeplinirea atribuțiilor sale de serviciu;
- b) calitatea, a sa ori a persoanelor apropiate, de fondator, acționar, asociat, membru al consiliului de administrație, membru al comisiei de control sau de revizie a unei persoane juridice (comerciale sau necomerciale), dacă această persoană juridică a primit de la organizația publică în care activează bunuri, inclusiv mijloace bănești, credite garantate de stat ori de autoritatea administrației publice locale sau o comandă de achiziție publică.

Prevederile în cauză, însă nu oferă suficientă claritate în ce privește categoria conflictului de interese ce urmează a fi declarat, modul în care se manifestă acesta, precum și modul în care urmează a fi făcută informarea (formă scrisă sau verbală).

Astfel, proiectul de Lege vine cu prevederi care:

- definesc clar noțiunea conflictului de interese (art. 2), care cuprinde elementele celor trei categorii de conflicte de interese: conflictul de interese potențial, conflict de interese real și conflictul de interese consumat. Anume acestea sunt categoriile de conflict de interese descrise și în Ghidul OECD pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică;
- definesc cele trei categorii de conflicte de interese:
  - conflictul de interese potențial - reprezintă situația în care interesele personale ale subiectului declarării ar putea duce la apariția unui conflict de interese real;
  - conflictul de interese real - apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve cereri, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unui terț un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoanele apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau poate influența asupra imparțialității și obiectivității exercitării mandatului, funcției publice sau de demnitate publică;
  - conflict de interese consumat - este situația în care subiectul declarării a emis un act administrativ, a încheiat direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, a participat la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, funcției publice sau de demnitate publică.
- stabilesc obligațiile subiectului declarării în cazul în care se află în situația unui conflict de interese real (art. 14 alin. (5) și (8));
- determină forma pe care urmează să o ia informarea despre conflictul de interese real, o declarație scrisă, care se înregistrează în Registrul declarațiilor de conflict de interese (art. 12 alin. (5) - (7));
- reglementează procedura de soluționare a conflictelor de interese ale Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului Republicii Moldova, deputaților în Parlament, Prim-ministrului, membrilor Guvernului, Procurorului General, Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, Președintelui Consiliului Superior al Procurorilor, deputaților în Adunarea Populară a unității teritoriale autonome Găgăuzia, președintelui raionului, consilierilor locali, primarilor și altor conducători ai organizațiilor publice.

Capitolul IV. Incompatibilități și restricții (Art. 16-21)

În cadrul acestui capitol se reglementează regimul juridic al incompatibilităților și restricțiilor aplicabile subiecților declarării, precum și consecințele juridice a încălcării acestui regim.

Capitolul V. Controlul asupra executării legii și răspunderea pentru încălcarea prevederilor acesteia

(Art. 22-23)

Acest capitol reglementează controlul asupra executării legii, răspunderea pentru încălcarea prevederilor legii și modul de intrare în vigoare proiectului de lege. Controlul asupra respectării prevederilor proiectului de lege este pus în sarcina Centrului Național de Integritate – care va funcționa în conformitate cu Legea cu privire la Centrul Național de Integritate.

În ce privește răspunderea pentru încălcarea prevederilor proiectului de lege, menționăm că acesta:

- reglementează fiecare tip de răspundere (disciplinară, contravențională sau penală) în dependență de fapta săvârșită;
- include posibilitatea suspendării din funcție a persoanei în privința căreia s-a constatat încălcarea regimului juridic al incompatibilității pe perioada examinării contestației împotriva actului de constatare a stării de incompatibilitate, în situația în care dispozitivul actului va prevedea încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu sau ridicarea mandatului;
- extinderea răspunderii disciplinare și asupra faptei de participare sau luare a unei decizii cu încălcarea prevederilor legale privind conflictul de interese – în prezent Legea privind conflictul de interese se răsfrânge doar asupra faptei de emitere/adoptare a unui act administrativ sau încheiere a unui act juridic;
- stabilește interdicția aplicării unor categorii de sancțiuni disciplinare în cazul în care este vorba de fapta persoanei în privința căreia s-a constatat că a emis/adoptat un act administrativ, a încheiat direct sau prin persoane terte un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese – de fapt se prevede explicit că în aceste cazuri nu vor putea fi aplicate sancțiuni precum avertismentul, mustrarea sau mustrarea aspră. Necesitatea unei asemenea prevederi se fundamentează pe caracterul faptei săvârșite precum și consecințele juridice negative asupra sectorului public per ansamblu;
- completează lista faptelor contravenționale cu fapte precum:
  - depunerea tardivă nejustificată a declarației de către subiectul declarării;
  - nedeclararea sau nesoluționarea conflictului de interese;
  - neaplicarea sancțiunii disciplinare sau, după caz, neemiterea actului privind încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu, dacă actul de constatare al Centrului Național de Integritate a rămas definitiv;
  - neprezentarea informațiilor despre avere și venituri subiectului declarării de către membrii familiei – această sancțiune a fost inclusă la sugestia experților Consiliului Europei, pentru a sigura prezentarea unor declarații complete.

Capitolul VI Dispoziții finale și tranzitorii (art.24-25)

Suplimentar, în acest capitol se reglementează detaliat modul de intrare în vigoare a proiectului de lege, precum și acțiunile pe care urmează să le întreprindă autoritățile pentru asigurarea implementării acestuia.

Anexele la proiectul de Lege

După cum s-a menționat anterior, proiectul de lege are 4 anexe după cum urmează:

- **Anexa nr. 1 „Declarația de avere și interese personale”** – care însumează elementele ce erau incluse anterior în declarația cu privire la venituri și proprietate și declarația de interese personale, însă sub o nouă formă mai accesibilă. Totuși, aceasta a inclus câteva elemente noi sau din contra a modificat semnificativ anumite elemente printre aceste amintim următoarele:
  - s-a modificat denumirea și obiectul de declarare – astfel se va declara averea (totalitatea bunurilor mobile și imobile, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață ori

aflate în posesia declarantului sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință (locațiune, arendă, leasing, comodat etc.) și a drepturilor și obligațiilor patrimoniale dobândite de subiectul declarării în țară sau străinătate), precum și interesele personale;

- s-au ajustat textul declarației cu prevederile art. 4 „Obiectul declarării” pentru a evita orice contradicții între prevederile declarației și acest articol. Prin urmare, au fost incluse noi compartimente, iar pe alocuri unele au fost excluse;
  - s-a inclus o rubrică separată pentru includerea datelor ce țin de domiciliul și nr. de telefon al subiectului declarării – fapt ce va ușura procedura de informare a subiectului declarării în cazul în care este inițiat un control împotriva acestuia, fără a fi necesară solicitarea acestor informații de la organizațiile publice în care activează subiectul dat;
  - s-a înserat o rubrica separată pentru a alege tipul de declarație depusă – care de asemenea va avea un impact pozitiv asupra procedurii de control a averii și intereselor personale;
  - se asigură posibilitatea de a include informații precum domiciliul subiectului declarării – ceea ce va permite informarea în timp util a subiectului declarării despre controalele efectuate fără implicarea organizațiilor publice în care activează aceștia;
  - se stabilește modul de declarare a bunurilor mobile și imobile, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață ori aflate în posesia declarantului sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință.
- **Anexa nr. 2. „Registrul declarațiilor de avere și interese personale”** – a fost completat cu un nou compartiment în care se vor include date ce se referă la data transmiterii spre rectificare a declarației și prezentării declarației rectificate, fapt în conformitate cu prevederile art. 8 din proiect, care oferă posibilitatea rectificării declarației.
- **Anexa nr. 3. „Dovada de primire a declarației de avere și interese personale”** – a suferit modificări neesențiale.
- **Anexa nr. 4. „Registrul declarațiilor de conflict de interese”** - reprezintă o novație. Acest tip de Registru a fost creat pentru a oferi posibilitatea ducerii unei evidențe a stărilor de conflict de interese real declarat.

5. Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate după adoptare

Proiectul Legii se va integra perfect în sistemul legislativ în vigoare. Totuși, pentru implementarea prevederilor acestuia în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a proiectului de lege:

- a) va stabili modul de repartizare gratuită a semnăturilor electronice subiecților declarării;
- b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prevederile prezentei legi;
- c) va elabora și aproba concepția privind crearea Registrului electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale;
- d) va elabora regulamentul privind modul de ținere a Registrului electronic al subiecților declarării averii și intereselor personale.

De asemenea, Centrul Național de Integritate în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi este obligat să creeze condițiile necesare pentru depunerea declarației de avere și interese prin mijloace electronice. Mai mult ca atât, la data intrării în vigoare a proiectului de lege se va abroga Legea nr. 1264 din 19 iulie 2002 privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere și Legea nr. 16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese.

Totodată, urmare a modificării semnificative a mecanismului de verificare al averii și intereselor personale a persoanelor care exercită o funcție publică sau de demnitate publică va fi necesară operarea unor amendamente într-o serie de acte legislative. Din aceste considerente, grupul de lucru a pregătit proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, care operează toate amendamentele legislative în legile speciale, care este parte integrantă al acestui pachet de lege, de rînd cu proiectul de Lege privind declararea averii și intereselor personale.

6. Nivelul de compatibilitate a proiectului cu normele Convenției Europene privind protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului și legislației comunitare

În procesul de elaborare a proiectului Legii s-a ținut cont de experiența altor state în domeniu precum Albania, Bulgaria, Croația, Georgia, Montenegro, România, Serbia, Ungaria etc., dar și recomandările internaționale în acest domeniu, precum Ghidul OECD pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică.

Proiectul de lege a fost supus expertizei Consiliului Europei, expertizei Băncii Mondiale și experților CRPE. În conformitate cu acestea proiectul de Lege este îndreptat într-o direcție corectă și implică mecanisme efective de îmbunătățire a sistemului de declarare a averii și intereselor personale, precum și de soluționare a conflictelor de interese.

7. Cuantumul mijloacelor bugetare necesare pentru implementarea proiectului.

Implementarea proiectului de lege presupune o serie de cheltuieli financiare ce țin de implementarea noului sistem de depunere online a declarațiilor de avere și intereselor personale. Totuși, acest sistem va fi elaborat și aplicat în practică cu suportul Băncii Mondiale. De asemenea, urmează ulterior să fie identificat mecanismul de acordare a semnăturilor electronice.

Celelalte prevederi ale proiectului de lege urmează a fi implementate în limita resurselor financiare bugetare alocate instituțiilor vizate de proiect pentru anul 2016.

8. Obiecțiile, recomandările și evaluările pe marginea proiectului înaintate de către instituțiile interesate și concluziile acestora

Proiectul de Lege privind declararea averii și intereselor personale a fost remis la coordonare tuturor organelor interesate, fiind plasat pe pagina web a Ministerului Justiției, pentru a fi consultat public. În mod special a fost solicitată opinia tuturor instituțiilor publice, autorităților administrației publice locale, instanțelor judecătorești, Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor și societății civile.

În total au fost *primite obiecții și recomandări de la 74 subiecte, fiind formulate 317 obiecții și recomandări, fiind acceptate total sau parțial mai mult de jumătate din acestea*. Toate obiecțiile și propunerile primite de la instituțiile menționate mai sus au fost examinate în procesul de definitivare a proiectului și au fost incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect.

Totodată, trebuie să se precizeze că 42 de subiecți au susținut proiectul fără obiecții și recomandări.

Mai mult ac atît, au fost formulate circa **86 de recomandări** din partea experților străini dintre care 73% din aceste au fost luate în considerare la definitivarea proiectului de Lege. Toate recomandările formulate de experții străini au fost incluse într-o sinteză separată la proiect.

Proiectul a fost supus expertizei anticorupție și nu conține factori de coruptibilitate.

Ministru

Vladimir CEBOTARI